

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

14 martie 2023

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte – Timofci Vladimir,

Judecători – Țurcan Anatolie, Plămădeală Ghenadie, Guzun Ion, Catan Liliana,

judecând fără citarea părților, recursurile ordinare declarate de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Popov Oleg și de către reprezentantul părții vătămate și civile a Ministerului Mediului, Gîțlan Victor, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 11 februarie 2022, în cauza penală în privința lui

Talpă Vladimir xxxx

Talpă Ion xxxx

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 03.03.2018 – 23.12.2019;

Instanța de apel: 22.01.2020 – 11.02.2022;

Instanța de recurs: 08.06.2022 – 14.03.2023.

a c o n s t a t a t:

1. Prin sentința Judecătoriei Ungheni din 23 decembrie 2019, a fost încetat procesul penal intentat în privința lui Talpă Vladimir și Talpă Ion, în baza art.228 lit. d) Cod penal, în temeiul art.332 alin.(2) Cod de procedură penală, din motivul că fapta constituie contravenție.

Talpă Vladimir și Talpă Ion au fost recunoscuți vinovați de comiterea contravenției prevăzute de art.119 alin.(1) Cod Contravențional, fiind încetat procesul contravențional în privința acestora, din motivul expirării termenului de tragere la răspundere contravențională prevăzut de art.30 alin.(2) Cod Contravențional.

A fost încetat procesul penal intentat în privința lui Talpă Vladimir și Talpă Ion, în baza art.241 alin.(2) lit. b), f) Cod penal, în temeiul art.332 alin.(2) Cod de procedură penală, din motivul că fapta constituie contravenție.

Talpă Vladimir și Talpă Ion au fost recunoscuți vinovați de comiterea contravenției prevăzute de art.263 alin.(4) Cod Contravențional, fiind încetat procesul contravențional în privința acestora, din motivul expirării termenului de tragere la răspundere contravențională prevăzut de art.30 alin.(2) Cod

Contravențional.

Talpă Vladimir și Talpă Ion au fost achitați de sub învinuirea de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.186 alin.(5) Cod penal, în temeiul art.390 alin.(1) pct. 3) Cod de procedură penală, pe motivul că, fapta acestora nu întrunește elementele infracțiunii.

Acțiunea civilă înaintată de Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului privind încasarea, în mod solidar, de la Talpă Vladimir și Talpă Ion, a prejudiciului material în mărime de 1 031 272 lei, a fost respinsă.

A fost soluționată soarta corpurilor delictive.

Sechestrul aplicat prin încheierea Judecătoriei Ungheni din 06.12.2017 asupra bunurilor ce aparțin inculpatului Talpă Vladimir Trifan, cu cota parte 1.0 și anume a terenurilor cu numerele cadastrale 6041106.071; 6041112.092; 6041112.112; 6041112.127; 6041206.090; 6041209.024; 6041209.028; 6041209.031; 6041209.032; 6041305.136, a construcției din s. Milești, r-nul Nisporeni, cu codul cadastral 6041305.136.01, cu cota parte 1.0, precum și a mijloacelor de transport Autocamion de model „Kamaz 55102” a/f 1990, nr/î NS AM 414; Autoturism de model „Dacia Logan” a/f 2007, nr/î AVR 245; Excavator de model „ĂO 2621”, a/f 1987, nr/î NS B 020; Tractor pe pneuri de model „MTZ 82 1”, a/f 2004, nr/î NS A 374; Remorcă de model „2PTS 6”, a/f 1984, nr/î NS RT 338 și asupra bunurilor ce aparțin lui Talpă Ion Vladimir, IDNP 20050240094448, cu cota parte 1.0 și anume a terenului cu numărul cadastral nr. 9201111.406 cu cota parte 1.0, situat în or. Ungheni, str. Burebista, 18, precum și a mijloacelor de transport, autoturism de model „BMW 525D”, a/f 2002, cu nr/î NS AO 177 și un autocamion de model „Ford Transit”, a/f 2003, cu nr/î ICY 988 – după definitivarea sentinței – de anulat.

2. Pentru pronunțarea sentinței, prima instanță a constatat că, de către organul de urmărire penală, se învinuiește Talpă Vladimir, în aceea că acționând intenționat în complicitate cu fiul său Talpă Ion a.n.1990 și alte persoane nestabilite de organul de urmărire penală, în perioada anilor 2011 - august 2017, încălcând prevederile art.18 alin.(1), 22 alin.(5), 24 alin.(1) și (3), 72 alin.(3) din Codul Subsolului, nr. 3-XVI din 20.02.2009, art.36 din Codul Funciar nr. 828 din 25.12.1991 și art.8 alin.(1) pct. 14) din Legea nr. 451 din 30.07.2001 privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător, folosind neautorizat subsolul în lipsa documentației de evaluare și aprobare a rezervelor de substanțe minerale utile și a unui contract de atribuire în folosință a sectorului de subsol a perimetrului minier pentru extragerea substanțelor minerale, a folosit terenurile cu destinație agricolă cu nr. cadastrale 60412090016, 60412090017, 60412090018, 60412090019, 60412090020, 60412090021, 60412090022, 60412090023, 60412090024, 60412090025 și 60412090026 cu suprafață de aproximativ 4 ha, amplasate în extravilanul s. Milești, r-nul Nisporeni, de unde au extras prin excavație nisip în cantități deosebit de mari, cauzând conform raportului de evaluare efectuat de Agenția pentru Geologie și Resurse Minerale din 18.08.2017, un prejudiciu total în sumă de 1 031 272 lei.

Potrivit rechizitoriului acțiunile lui Talpă Vladimir și Talpă Ion au fost încadrate conform art.228 lit. d) Cod penal, cu semnele de calificare: încălcarea cerințelor de protecție a zăcămintelor minerale sau a altor resurse ale subsolului, care au provocat urmări grave.

Potrivit actului de învinuire, tot ei, se mai învinuiesc de organul de urmărire penală în aceea că, Talpă Vladimir, în perioada anilor 2011 - august 2017, acționând

intenționat în complicitate cu fiul său Talpă Ion a.n.1990 și alte persoane nestabilite de organul de urmărire penală, încălcând prevederile art.18 alin.(1), 22 alin.(5), 24 alin. (1) și (3), 72 alin.(3) din Codul Subsolului, nr. 3-XVI din 20.02.2009, art.36 din Codul Funciar nr. 828 din 25.12.1991 și art.8 alin.(1) pct. 14) din Legea nr. 451 din 30.07.2001 privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător, folosind neautorizat subsolul în lipsa documentației de evaluare și aprobare a rezervelor de substanțe minerale utile și a unui contract de atribuire în folosință a sectorului de subsol a perimetrului minier pentru extragerea substanțelor minerale, a folosit terenurile cu destinație agricolă cu numerele cadastrale 60412090016, 60412090017, 60412090018, 60412090019, 60412090020, 60412090021, 60412090022, 60412090023, 60412090024, 60412090025, 60412090026 cu suprafață de aproximativ de 4 ha, amplasate în extravilanul s. Milești, r-nul Nisporeni, de unde a extras prin excavație substanțe minerale utile (nisip) în cantități deosebit de mari, pe care ulterior îl comercializa persoanelor fizice și juridice, livrându-l cu transportul său personal contra sumei de 1 200 – 2 000 lei, pentru aproximativ 14-15 tone în dependență de distanța parcursă, obținând în acest sens un profit în proporții deosebit de mari de aproximativ 1 031 272 lei.

Potrivit rechizitoriului acțiunile lui Talpă Vladimir și Talpă Ion au fost încadrate conform art.241 alin.(2) lit. b) și f) Cod penal, cu semnele de calificare: practicarea ilegală a activității de întreprinzător, de două persoane, soldată cu obținerea unui profit în proporții deosebit de mari.

Prin ordonanța de modificare a învinuirii din 09.12.2019 Talpă Vladimir și Talpă Ion au fost puși sub învinuire în baza art.186 alin.(5) Cod penal, și anume, furtul, adică sustragerea pe ascuns a bunurilor altei persoane, săvârșit de mai multe persoane, în proporții deosebit de mari, în următoarele circumstanțe: Talpă Vladimir, în perioada anilor 2011 – august 2017, având scop de cupiditate, acționând în mod ascuns, intenționat și premeditat, în complicitate cu fiul său, Talpă Ion și alte persoane nestabilite de organul de urmărire penală, fiind conștient de acțiunile sale și consecințele ce pot surveni, încălcând prevederile art.18 alin.(1), 22 alin.(5), 24 alin.(1) și (3), 72 alin.(3) din Codul Subsolului, art.36 din Codul Funciar și art.8 alin.(1) pct. 14) din Legea nr.451 din 30.07.2001 privind Reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător, folosind neautorizat subsolul, în lipsa documentației de evaluare și aprobare a rezervelor de substanțe minerale utile și a unui contract de atribuire în folosință a sectorului de subsol a perimetrului minier pentru sustragerea substanțelor minerale, au sustras prin excavație de pe terenurile cu destinație agricolă din extravilanul s. Milești, r-nul Nisporeni cu numerele cadastrale 60412090016, 60412090017, 60412090018, 60412090019, 60412090020, 60412090021, 60412090022, 60412090023, 60412090024, 60412090025, 60412090026 cu suprafața totală de 4 ha, zăcăminte minerale naturale de nisip, care potrivit raportului de evaluare a Agenției pentru Geologie și Resurse Minerale nr. 09-21-034 din 18.08.2017, constituie 4770 m³, la preț de 477 000 lei, pe care l-a vândut și l-a transmis cu titlu gratuit persoanelor fizice și juridice, cauzând bugetului de stat un prejudiciu material în proporții deosebit de mare în sumă de 477 000 lei și art.228 lit. d) Cod penal, și anume, încălcarea cerințelor de protecție a subsolului, adică: încălcarea cerințelor de protecție a zăcămintelor minerale sau a altor resurse ale subsolului, care au provocat urmări grave, în următoarele circumstanțe: Talpă Vladimir, în perioada anilor 2011 - august 2017,

acționând intenționat și premeditat, în complicitate cu fiul său Talpă Ion a.n.1990 și alte persoane nestabilite de organul de urmărire penală, fiind conștient de acțiunile sale și consecințele ce pot surveni, având scopul extragerii ilicite de nisip, ignorând intenționat cerințele de protecție a zăcămintelor minerale ale subsolului, încălcând prevederile art.18 alin.(1), 22 alin.(5), 24 alin.(1), (3), 72 alin.(3) din Codul Subsolului, art.36 din Codul Funciar și art.8 alin.(1) pct. 14) din Legea nr. 451 din 30.07.2001 privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător, folosind neautorizat subsolul în lipsa documentației de evaluare și aprobare a rezervelor de substanțe minerale utile și a unui contract de atribuire în folosință a sectorului de subsol a perimetrului minier pentru extragerea substanțelor minerale, urmare a sustragerii ilegale de nisip prin excavație de pe terenurile cu numerele cadastrale 60412090016, 60412090017, 60412090018, 60412090019, 60412090020, 60412090021, 60412090022, 60412090023, 60412090024, 60412090025, 60412090026 cu suprafață de aproximativ de 4 ha, amplasate în extravilanul s. Milești, r-nul Nisporeni, care aveau destinație agricolă, a cauzat conform raportului de evaluare a Agenției pentru Geologie și Resurse Minerale nr.09-21-034 din 18.08.2017, un prejudiciu total în sumă de 554 272 lei.

3. Nefiind de acord cu soluția primei instanțe, procurorul a declarat apel prin care a solicitat casarea acesteia cu rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Talpă Vladimir să fie recunoscut vinovat și condamnat în baza art.186 alin.(5) Cod penal, la 10 ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis; Talpă Vladimir să fie recunoscut vinovat și condamnat în baza art.228 lit. d) Cod penal, la 2 ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis. Conform prevederilor art.84 alin.(1) Cod penal, prin concurs de infracțiuni, prin cumulul parțial, a-i stabilit inculpatului Talpă Vladimir pedeapsa definitivă sub formă de închisoare pe un termen de 10 ani 8 luni, în penitenciar de tip semiînchis.

Talpă Ion să fie recunoscut vinovat și condamnat în baza art.186 alin.(5) Cod penal, la 10 ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis; Talpă Ion să fie recunoscut vinovat și condamnat în baza art.228 lit. d) Cod penal, la 2 ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis. Conform prevederilor art.84 alin.(1) Cod penal, prin concurs de infracțiuni, prin cumulul parțial, a-i stabilit inculpatului Talpă Vladimir pedeapsa definitivă sub formă de închisoare pe un termen de 10 ani 8 luni, în penitenciar de tip semiînchis.

Să fie admisă acțiunea civilă înaintată de către Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, în sumă de 1 031 272 lei.

Să fie menținut sechestrul aplicat asupra bunurilor lui Talpă Vladimir și să fie menținut sechestrul aplicat asupra bunurilor lui Talpă Ion.

În motivarea apelului a indicat că, din probele cercetate s-a dovedit că inculpații au săvârșit o infracțiune mai gravă decât cea incriminată anterior, astfel la data de 09.12.2019, acuzatorul de stat în temeiul art.326 alin.(1) Cod de procedură penală, a modificat acuzarea inculpaților Talpă Vladimir și Talpă Ion, aducându-le la cunoștința acestora noua ordonanță de modificare a acuzării, în ședința de judecată în prezența apărătorului acestora.

Astfel, prin noua ordonanță de modificare a acuzării, inculpaților Talpă Vladimir și Talpă Ion li s-a incriminat comiterea infracțiunilor prevăzute de art.228 lit. d) și art.186 alin.(5) Cod penal, în ședința de judecată le-a fost explicat conținutul

ordonanțelor și drepturile lor, declarând în fața instanței că actul de modificare a acușării le este clar și nu au nevoie de timp suplimentar pentru a se pregăti în vederea susținerii apărării lor și au refuzat să de-a explicații asupra noii acușări.

Respectiv după modificarea acușării, instanța de judecată urma să se expună în limitele învinuirii formulate inculpaților Talpă Vladimir și Talpă Ion, ceea ce nu a făcut, atribuindu-și competențele unui organ de constatare și stabilind vinovăția inculpaților asupra unui capăt de învinuire la care acuzatorul de stat a renunțat (art.241 alin.(2) lit. b), f) Cod penal), încălcând astfel principiul de judecare în limitele cauzei și în limitele învinuirii formulate.

Totodată, a mai indicat că aprecierea probelor acușării de către instanța de judecată nu a fost una corectă și imparțială, fapt care a dus la pronunțarea unei sentințe neîntemeiate prin care inculpații Talpă Vladimir și Talpă Ion au fost achitați privind comiterea infracțiunii prevăzute de art.186 alin.(5) Cod penal și încetat procesul penal privind comiterea infracțiunii prevăzute de art.228 lit. d) Cod penal.

În acest sens, a precizat că reieșind din declarațiile martorilor audiați, acuzatorul de stat a solicitat instanței să aprecieze critic declarațiile acestora și să le coroboreze cu cele de la urmărirea penală din care era evident faptul că inculpații Talpă Vladimir și Talpă Ion, exploatau acea carieră de nisip și ulterior îl comercializau sau îl oferea gratuit persoanelor interesate, iar pe lângă probele cu martori care au fost cercetate, acușarea a prezentat un șir de probe concludente și utile care în coroborare cu declarațiile martorilor și măsurile speciale de investigații, au confirmat vinovăția în comiterea infracțiunilor prevăzute de art.228 lit. d) și 186 alin.(5) Cod penal.

Astfel, a susținut acușarea că potrivit raportului nr. 09-22-042 din 18.08.2017, cu privire la rezultatele controlului în limitele s. Milești, r-nul Nisporeni, s-a stabilit, existența unei excavații miniere din care recent s-au efectuat lucrări de extragere a sedimentelor de nisip, în lipsa dreptului de folosință asupra subsolului, în lipsa actului de confirmare a perimetrului minier, în lipsa proiectului tehnic de lucru aprobat și în lipsa licenței pentru genul respectiv de activitate. În rezultatul prelucrării rezultatelor din teren cu ajutorul stației GPS „Trimble R6 nr. 5203481556, s-a stabilit că suprafața totală afectată de lucrări miniere ilicite recente constituie 12 400 m² ; suprafața pe care s-a constatat prezența abatajului de nisip, care a fost extras recent constituie 1 590 m², grosimea medie a stratului util constituie 3 metri, respectiv, volumul de nisip extras ilicit constituie 4 770 m³, iar prejudiciului cauzat mediului în rezultatul extragerii nelegitime a substanțelor minerale utile, conform situației la 15.08.2017, este în sumă de 1 031 272 lei, anume acest prejudiciu cauzat mediului în mărime de 1 031 272 lei, reprezintă latura obiectivă a infracțiunii prevăzute de art.228 lit. d) Cod penal, fiind calificat drept „urmări grave”, or, prin recunoașterea inculpaților Talpă Vladimir și Talpă Ion, vinovați de comiterea contravenției prevăzute de art.119 alin.(1) Cod contravențional în baza probelor prezentate de acuzatorul de stat, instanța nu a sesizat că, prejudiciul cauzat mediului, demonstrat de acuzator, face diferența dintre calificarea acțiunilor inculpaților în baza legii penale și nu în cea contravențională.

Norma prevăzută la art.119 alin.(1) Cod contravențional, încriminează modalitatea de protecție și folosire a subsolului, fără a fi invocate consecințe, iar norma prevăzută la art.228 Cod penal, se aplică în cazul încălcării normei contravenționale enunțate, dacă au survenit consecințele statuate cum ar fi

prăbușirile sau alunecările de proporții ale terenului; poluarea apelor subterane, creând pericol pentru sănătatea populației; decesul persoanei din imprudență și alte urmări grave, admitând faptul că nu au fost constatate urmările prejudiciabile, iar instanța a considerat că acțiunile inculpaților întrunesc elementele componente de contravenție prevăzute de art.119 Cod contravențional. Nu-i clar, care a fost motivul pentru care instanța nu a admis mărirea prejudiciului cauzat mediului, invocat în actul de acuzare, în mărime de 554 272 lei, la baza recunoașterii vinei pentru contravenție, fiind puse aceleași probe ale acuzării.

Prin raportul nr.09-22-042 din 18.08.2017, cu privire la rezultatele controlului în limitele s. Milești, r-nul Nisporeni, s-a stabilit existența unei excavații miniere din care recent s-au efectuat lucrări de extragere a sedimentelor de nisip, în lipsa dreptului de folosință asupra subsolului, în lipsa actului de confirmare a perimetrului minier, în lipsa proiectului tehnic de lucru aprobat și în lipsa licenței pentru genul respectiv de activitate.

În rezultatul prelucrării rezultatelor din teren cu ajutorul stației GPS „Trimble R6 nr.5203481556, s-a stabilit: suprafața totală afectată de lucrări miniere ilicite constituie 12 400 m²; suprafața pe care s-a constatat prezența abatajului de nisip, care a fost extras recent constituie 1 590 m², grosimea medie a stratului util constituie 3 metri, respectiv, volumul de nisip extras ilicit constituie 4 770 m³. Conform aceluiași raport s-a stabilit că, în rezultatul extragerii ilicite de substanțe minerale utile (nisip) din excavația minieră din teritoriul administrativ al s. Milești, r-nul Nisporeni, conform situației la data de 15.08.2017, prejudiciul este în sumă de 1 031 272 lei, format din prejudiciu efectiv al mediului în mărime de 554 272 lei și prejudiciul cauzat bugetului de stat prin vânzarea substanțelor minerale utile nisip în cantitate de 4 770 m³, la preț de 477 000 lei.

De asemenea, prin declarațiile martorilor a fost posibilă coroborarea celorlalte probe ale acuzării și anume a cercetării la fața locului, a raportului de expertiză nr.09-21-034 din 18.08.2017, efectuat de Agenția pentru Geologie și Resurse Minerale, a măsurilor speciale de investigații și anume interceptarea convorbirilor telefonice ale inculpaților, din care se constată că aceștia erau implicați activ în procesul de excavație și transportare a nisipului din cariera satului Milești, raionul Nisporeni, fiind telefonați zilnic în perioada interceptărilor (22.06.2018 - 20.11.2018), de persoane terțe, care au solicitat să le fie transportat nisip și în majoritatea cazurilor aceștia acceptau. La fel, în urma MSI - urmărirea vizuală și documentarea cu ajutorul mijloacelor tehnice, s-a stabilit că, inculpații Talpă Vladimir și Talpă Ion au fost surprinși sustrăgând ilegal nisip din cariera satului Milești, uneori chiar și noaptea, fapt care denotă că inculpații conștientizau caracterul ilegal al acțiunilor lor și pentru a nu fi observați ziua de alte persoane sustrăgeau nisipul noaptea, pe care ulterior îl transportau persoanelor interesate cu transportul personal care a fost ridicat în cadrul percheziției de la inculpatul Talpă Vladimir, or, în viziunea instanței, martorii urmau a depune declarații fixe referitoare la cantitatea, calitatea, prețul unui kg de nisip, pentru a putea stabili prejudiciul.

Contrar prevederilor art.101 alin.(3) Cod de procedură penală, care prevede că „nici o probă nu are o valoare dinainte stabilită pentru organul de urmărire penală sau instanța de judecată”, instanța de judecată a pus la îndoială Raportul de evaluare nr.09-21-034 din 18.08.2017 a Agenției pentru geologie și resurse minerale și a apreciat ca fiind cu putere probatorie mai mare raportul de expertiză extrajudiciară

nr.067 din 23.02.2018, efectuat de Institutul de Cercetări Științifice în Construcții „ÎNCERCOM” ÎS, potrivit căruia nisipul ridicat din cariera s. Milești conține praf cu componente de pulbere de argilă, iar costul 1 m³ de acest nisip variază de la 10 până la 15 lei (f.d.72-88, vol. III), menționând că „în astfel de circumstanțe, mijlocul de probă prezentat de către apărător, în apărarea inculpaților este de natură să trezească dubii rezonabile cu privire la mărimea prejudiciului imputat”.

De asemenea, instanța de judecată a apreciat aceleași probe administrate de procuror la faza urmăririi penale și cercetate în ședințele de judecată în mod diferit. Astfel, pentru a se expune asupra capătului de acuzare prin care inculpații Talpă Vladimir și Talpă Ion erau învinuiți de art.228 lit. d) Cod penal, instanța a reținut că, declarațiile martorilor sunt pertinente, concludente și utile și ele coroborează cu celelalte probe scrise acumulate de organul de urmărire penală, statuând că totuși aceste probe denotă nu comiterea infracțiunii prevăzute de art.228 lit. d) Cod penal, dar comiterea contravenției prevăzute de art.119 alin.(1) Cod contravențional, în baza căruia i-a și recunoscut vinovați încetând procesul contravențional, deoarece a expirat termenul de prescripție. Ulterior, pentru a se expune asupra capătului de acuzare prin care inculpații Talpă Vladimir și Talpă Ion sunt învinuiți pe art.186 alin.(5) Cod penal, instanța conchide că, martorii audiați în cadrul cercetării judecătorești, nu au furnizat suficientă informație precum că - anume inculpații Talpă Vladimir și Talpă Ion, au sustras nisip din cariera s. Milești, r-nul Nisporeni, iar raportul de evaluare a Agenției pentru geologie și resurse minerale nr.09-21-034 din 18.08.2017, nu denotă că, anume inculpații Talpă Vladimir și Talpă Ion au extras cantitatea de 4 770 m³ de nisip, din cariera s. Milești, raionul Nisporeni, ignorând formularea concluziei din raportul dat, în care era indicat că „suprafața pe care s-a constatat prezența abatajului de nisip, care a fost extras recent constituie 1 590 m², grosimea medie a stratului util constituie 3 metri, respectiv, volumul de nisip extras ilicit constituie 4 770 m³”.

Acțiunea civilă înaintată de Ministerul Agriculturii Dezvoltării Regionale și Mediului, în sumă de 1 031 272 lei, a fost respinsă neîntemeiat, de vreme ce, instanța a stabilit vinovăția inculpaților în comiterea contravenției prevăzute de art.119 alin.(1) Cod contravențional și art.263 alin.(4) Cod contravențional, stabilind vinovăția acestora în baza probelor care au stat la baza învinuirii, care sunt pertinente, concludente și utile pentru stabilirea vinovăției.

3.1. Reprezentantul părții vătămate și civile a Ministerului Mediului, Gîțlan Victor, a contestat sentința cu apel, solicitând casarea acesteia, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Talpă Vladimir și Talpă Ion să fie recunoscuți vinovați și condamnați în baza art.art.186 alin.(5), 228 lit. d), 241 alin.(2) lit. b), f) Cod penal, cu admiterea integrală a acțiunii civile înaintate de Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului privind încasarea, în mod solidar, de la Talpă Vladimir și Talpă Ion a prejudiciului adus mediului în valoare de 1 031 272 lei.

În motivarea apelului a invocat că, acțiunile inculpaților au fost săvârșite contrar prevederilor Codului Subsolului, Codului Funciar, Legii nr.451/2001 privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător, folosind neautorizat subsolul în lipsa documentației de evaluare și aprobare a rezervelor de substanțe minerale utile, a contractului de atribuire în folosință a subsolului, a perimetrului minier, a licenței pentru efectuarea extragerilor de substanțe minerale utile, în

rezultatul acțiunilor săvârșite cu intenție, inculpații au adus un prejudiciu mediului în mărime de 1 031 272 lei, fapt constatat prin procesul-verbal al Agenției pentru Geologie și Resurse Minerale de cercetare la fața locului din 15.08.2017, raportul Agenției pentru Geologie și Resurse Minerale nr.09-22-042 din 18.08.2017, cu privire la rezultatele controlului în limitele s. Milești, r-nul Nisporeni, raportul Agenției pentru Geologie și Resurse Minerale nr.09-21-034 din 18.08.2017, cu privire la evaluarea prejudiciului cauzat mediului în rezultatul extragerii nelegitime a substanțelor minerale utile, calculat conform Instrucțiunii nr.385 din 08.08.2004 privind evaluarea prejudiciului cauzat mediului în rezultatul nerespectării legislației privind subsolul (Publicată în MO RM nr.189 din 22.10.2004, nr.385).

Raportând acțiunile inculpaților la componența de infracțiune de la art.228 lit. d) Cod penal, se apreciază că, obiectul infracțiunii îl constituie mediul și resursele lui naturale, iar obiectul material îl constituie subsolul. Latura obiectivă a acestei infracțiuni s-a realizat prin încălcarea cerințelor de protecție a zăcămintelor minerale sau a altor resurse ale subsolului, prin acțiunea de extragere a nisipului în volum de 4 770 m³ de pe terenurile cu destinație agricolă care se aflau în posesia și folosința inculpaților, în lipsa documentației de evaluare și aprobare a rezervelor de substanțe minerale utile, a contractului de atribuire în folosință a subsolului, a perimetrului minier, a licenței pentru efectuarea extragerilor de substanțe minerale utile, acțiuni care contravin art.art.13, 14, 16 și 18 Codului subsolului, art.71 Codului funciar.

A menționat că, componența materială a infracțiunii de încălcare a cerințelor de protecție a subsolului, s-a consumat prin survenirea consecinței de „alte urmări grave” care constă în cauzarea de daune mediului în mărime de 1 031 272 lei.

Latura subiectivă exprimată prin intenție a fost probată prin măsurile speciale de investigație: interceptarea și înregistrarea convorbirilor telefonice ale lui Talpă Vladimir și Talpă Ion și declarațiile martorilor în ședința de judecată

Astfel, faptul că, întru motivarea deciziei de încetare a procesului penal pentru săvârșirea infracțiunii de la art.186 alin.(5) Cod penal, instanța de fond a apreciat eronat că, obiectul material al acestei infracțiuni sunt bunurile mobile „create prin munca omului”, or, nisipul extras de către inculpați în volum de 4 770 m³, de asemenea este un bun mobil care poate constitui obiect material al infracțiunii de furt. De asemenea, instanța de fond a apreciat că, raportul Agenției pentru Geologie și Resurse Minerale nr.09-21-034 din 18.08.2017 cu privire la evaluarea prejudiciului cauzat mediului în rezultatul extragerii nelegitime a substanțelor minerale utile, calculat conform Instrucțiunii nr.385 din 08.08.2004 privind evaluarea prejudiciului cauzat mediului în rezultatul nerespectării legislației privind subsolul, nu constituie o probă concludentă și certă, care confirmă existența prejudiciului material, apreciind că nu există o legătură de cauzalitate între acțiunile de excavație a subsolului și urmările prejudiciabile, or, prin procesul-verbal al Agenției pentru Geologie și Resurse Minerale de cercetare la fața locului din 15.08.2017 (f.d.15, vol. II), raportul Agenției pentru Geologie și Resurse Minerale nr.09-22-042 din 18.08.2017, cu privire la rezultatele controlului în limitele s. Milești, r-nul Nisporeni (f.d.16, vol. II), raportul Agenției pentru Geologie și Resurse Minerale nr.09-21-034 din 18.08.2017 (f.d.17, vol. II), cu privire la evaluarea prejudiciului cauzat mediului în rezultatul extragerii nelegitime a substanțelor minerale utile, calculat conform Instrucțiunii nr.385 din 08.08.2004 privind evaluarea prejudiciului cauzat mediului în rezultatul nerespectării legislației privind

subsolul, s-a stabilit cu certitudine că, Talpă Vladimir și Talpă Ion au sustras bunurile mobile - substanța minerală utilă nisip în volum de 4 770 m³, proprietate publică a statului, în lipsa documentației de evaluare și aprobare a rezervelor de substanțe minerale utile, a contractului de atribuire în folosință a subsolului, a perimetrului minier, a licenței pentru efectuarea extragerilor de substanțe minerale utile, cauzând un prejudiciu în mărime de 1 031 272 lei.

Reieșind din declarațiile martorilor Stamate Ecaterina, Doroftei Eugeniu, Parfeni Gheorghi, au fost confirmate ansamblul de activități sistematice ale inculpaților, care folosind mijloacele tehnice din proprietate, extrăgeau ilegal nisipul din extravilanul s. Milești, r-nul Nisporeni, pe care ulterior îl comercializau, obținând profit, cu asigurarea inclusiv, a prestării serviciului de transport la destinație a nisipului. Toate aceste activități erau realizate fără înregistrarea la organele corespunzătoare și fără deținerea licenței pentru extracția substanțelor minerale, or, nu a fost prezentată vreo probă, care ar demonstra contrariul, iar, instanța de fond nu a ținut cont de proba administrată, raportul Agenției pentru Geologie și Resurse Minerale nr. 09-22-042 din 18.08.2017, cu privire la rezultatele controlului în limitele s. Milești r-nul Nisporeni, care a stabilit că volumul de nisip extras ilicit constituia 4 770 m³.

De asemenea, în opinia părții vătămate, prima instanță eronat a interpretat prevederile art.219 alin.(1)-(4), art.220 alin.(1), (2), art.225 alin.(1), (3) Cod de procedură penală, or, stabilind vina inculpaților în comiterea contravenției prevăzute de art.119 alin.(1) Cod contravențional și art.263 alin.(4) Cod contravențional, prima instanță urma să admită acțiunea civilă înaintată.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 11 februarie 2022, au fost admise apelurile declarate, casată total sentința, inclusiv din oficiu în baza art.409 alin.(2) Cod de procedură penală, cu pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care:

Talpă Vladimir și Talpă Ion au fost achitați de sub învinuirea înaintată în baza art.art.186 alin.(5), 228 lit. d) Cod penal, în temeiul art.390 alin.(1) pct. 2) Cod de procedură penală, pe motivul că faptele nu au fost săvârșite de inculpați.

A fost respinsă, ca nefondată acțiunea civilă a Ministerului Mediului (în urma reorganizării Ministerului Agriculturii Dezvoltării Regionale și Mediului) al Republicii Moldova împotriva inculpaților Talpă Vladimir și Talpă Ion privind încasarea prejudiciului material cauzat prin infracțiune.

A fost ridicat sechestrul aplicat asupra bunurilor ce aparțin inculpaților.

A fost soluționată soarta corpurilor delictive.

4.1. În motivarea soluției, instanța de apel a enunțat că, din cuprinsul rechizitoriului, inițial inculpaților Talpă Vladimir și Talpă Ion li s-a incriminat comiterea infracțiunilor prevăzute de art.art.228 lit. d) și 241 alin.(2) lit. b) și f) Cod penal. În cadrul cercetării judecătorești în instanța de fond, la data de 09.12.2019, în temeiul art.326 alin.(1) Cod de procedură penală, acuzatorul de stat a modificat învinuirea, aducându-le la cunoștința inculpaților ordonanța de modificare a acuzării, în ședința de judecată, în prezenta apărătorului lor, faptele inculpaților fiind încadrate în baza art.art.186 alin.(5) și 228 lit. d) Cod penal.

Totodată, instanța de apel a reținut că, în ședința de judecată inculpaților Talpă Ion și Talpă Vladimir le-a fost explicat conținutul ordonanțelor și drepturile lor, ultimii declarând în fața instanței că actul de modificare a acuzării le este clar și nu au nevoie de timp suplimentar pentru a se pregăti în vederea susținerii apărării lor și

au refuzat să de-a explicații asupra noii acușări.

Sub acest aspect, instanța de apel a reținut că verificând lucrările instanței de fond, la judecarea cauzei penale, instanța de judecată a judecat cauza penală depășind limitele învinuirii, or, instanța de fond s-a expus asupra învinuirii înaintată inculpaților în comiterea infracțiunilor prevăzute de art.228 lit. d), 186 alin.(5) și 241 alin.(2) lit. b), f) Cod penal.

Astfel, instanța de apel a constatat că, inculpații Talpă Vladimir și Talpă Ion au fost puși sub învinuire în baza art.186 alin.(5) Cod penal, și anume, furtul, adică sustragerea pe ascuns a bunurilor altei persoane, săvârșit de mai multe persoane, în proporții deosebit de mari, în următoarele circumstanțe: Talpă Vladimir, în perioada anilor 2011 – august 2017, având scop de cupiditate, acționând în mod ascuns, intenționat și premeditat, în complicitate cu fiul său, Talpă Ion și alte persoane nestabilite de organul de urmărire penală, fiind conștient de acțiunile sale și consecințele ce pot surveni, încălcând prevederile art.18 alin.(1), 22 alin.(5), 24 alin. (1) și (3), 72 alin.(3) din Codul Subsolului, art.36 din Codul Funciar și art.8 alin.(1) pct. 14) din Legea nr. 451 din 30.07.2001 privind Reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător, folosind neautorizat subsolul, în lipsa documentației de evaluare și aprobare a rezervelor de substanțe minerale utile și a unui contract de atribuire în folosință a sectorului de subsol a perimetrului minier pentru sustragerea substanțelor minerale, au sustras prin excavație de pe terenurile cu destinație agricolă din extravilanul s. Milești, r-nul Nisporeni cu numerele cadastrale 60412090016, 60412090017, 60412090018, 60412090019, 60412090020, 60412090021, 60412090022, 60412090023, 60412090024, 60412090025, 60412090026 cu suprafața totală de 4 ha, zăcăminte minerale naturale de nisip, care potrivit raportului de evaluare a Agenției pentru Geologie și Resurse Minerale nr.09-21-034 din 18.08.2017, constituie 4 770 m³, la preț de 477 000 lei, pe care l-a vândut și l-a transmis cu titlu gratuit persoanelor fizice și juridice, cauzând bugetului de stat un prejudiciu material în proporții deosebit de mare în sumă de 477 000 lei și art.228 lit. d) Cod penal, și anume, încălcarea cerințelor de protecție a subsolului, adică: încălcarea cerințelor de protecție a zăcămintelor minerale sau a altor resurse ale subsolului, care au provocat urmări grave, în următoarele circumstanțe: Talpă Vladimir, în perioada anilor 2011 - august 2017, acționând intenționat și premeditat, în complicitate cu fiul său Talpă Ion a.n.1990 și alte persoane nestabilite de organul de urmărire penală, fiind conștient de acțiunile sale și consecințele ce pot surveni, având scopul extragerii ilicite de nisip, ignorând intenționat cerințele de protecție a zăcămintelor minerale ale subsolului, încălcând prevederile art.18 alin.(1), 22 alin.(5), 24 alin.(1), (3), 72 alin.(3) din Codul Subsolului, art.36 din Codul Funciar, și art.8 alin.(1) pct. 14) din Legea nr. 451 din 30.07.2001 privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător, folosind neautorizat subsolul în lipsa documentației de evaluare și aprobare a rezervelor de substanțe minerale utile și a unui contract de atribuire în folosință a sectorului de subsol a perimetrului minier pentru extragerea substanțelor minerale, urmare a sustragerii ilegale de nisip prin excavație de pe terenurile cu numerele cadastrale 60412090016, 60412090017, 60412090018, 60412090019, 60412090020, 60412090021, 60412090022, 60412090023, 60412090024, 60412090025, 60412090026 cu suprafață de aproximativ de 4 ha, amplasate în extravilanul s. Milești, r-nul Nisporeni, care aveau destinație agricolă, a cauzat conform raportului de evaluare a Agenției pentru

Geologie și Resurse Minerale nr.09-21-034 din 18.08.2017, un prejudiciu total în sumă de 554 272 lei.

Instanța de apel a reținut că, în susținerea învinuirii în ședința de judecată, partea acuzării a prezentat următoarele probe: declarațiile reprezentantului părții vătămate, Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului (f.d.119, vol. IV); declarațiile martorului Chițanu Fiodor (f.d.110, vol. IV); declarațiile martorului Leucă Petru (f.d.111, vol. IV); declarațiile martorului Parfeni Gheorghii (f.d.113, vol. IV); declarațiile martorului Doroftei Eugeniu (f.d.114, vol. IV); declarațiile martorului Stamate Ecaterina (f.d.115, vol. IV); declarațiile martorului Stici Simion (f.d.116, vol. IV); declarațiile martorului Pîrțac Grigore (f.d.117, vol. IV); declarațiile martorului Sîrbu Vasile.

Totodată, instanța de apel a mai reținut, că partea apărării, în ședința de judecată, a prezentat următoarele probe: declarațiile martorului Vîrlan Radu (f.d.112, vol. IV); declarațiile martorului Dobîndă Vasile (f.d.118, vol. IV).

Instanța de apel a reținut că în ședința de judecată au fost cercetate probele materiale administrate atât de partea acuzării, cât și de partea apărării: procesul-verbal din 18.08.2017, de consemnare a măsurii speciale de investigație - interceptarea și înregistrarea convorbirilor telefonice ale lui Talpă Vladimir (f.d.79-86, vol. I); procesul-verbal din 18.08.2017, de consemnare a măsurii speciale de investigație - interceptarea și înregistrarea convorbirilor telefonice ale lui Talpă Ion (f.d.87-92, vol. I); procesul-verbal din 10.10.2017 de consemnare a măsurii speciale de investigație - interceptarea și înregistrarea convorbirilor telefonice ale lui Talpă Vladimir (f.d.93-98, vol. I); procesul-verbal din 10.10.2017 de consemnare a măsurii speciale de investigație - interceptarea și înregistrarea convorbirilor telefonice ale lui Talpă Ion (f.d.99-107, vol. I); procesul-verbal din 01.11.2017 de consemnare a măsurii speciale de investigație - interceptarea și înregistrarea convorbirilor telefonice ale lui Talpă Vladimir (f.d.108-119, vol. I); procesul-verbal din 01.11.2017 de consemnare a măsurii speciale de investigație - interceptarea și înregistrarea convorbirilor telefonice ale lui Talpă Ion (f.d.120-135, vol. I); procesul-verbal din 28.12.2017 de consemnare a măsurii speciale de investigație - interceptarea și înregistrarea convorbirilor telefonice ale lui Talpă Vladimir (f.d.136-139, vol. I); procesul-verbal din 28.12.2017 de consemnare a măsurii speciale de investigație - interceptarea și înregistrarea convorbirilor telefonice ale lui Talpă Ion (f.d.140-141, vol. I); procesul-verbal din 28.12.2017 de consemnare a măsurii speciale de investigație - interceptarea și înregistrarea convorbirilor telefonice ale lui Talpă Ion (f.d.146-150, vol. I); procesul-verbal din 28.12.2017 de consemnare a măsurii speciale de investigație - interceptarea și înregistrarea convorbirilor telefonice ale lui Talpă Irina (f.d.173-176, vol. I); procesul-verbal din 01.11.2017 de consemnare a măsurii speciale de investigație - urmărirea vizuală, cu documentarea cu ajutorul mijloacelor tehnice, s-a stabilit că, în perioada 15.06.2017 - 14.07.2017, a fost documentată extragerea zăcămintelor de nisip de către Talpă Ion și încă o persoană, cu utilizarea tehnicii speciale: excavator cu n/î NS B 020, autocamion cu n/î NS AM 484, autocamion cu n/î IWE 783 (f.d.232-233, vol. I); procesul-verbal din 01.11.2017 de consemnare a măsurii speciale de investigație - urmărirea vizuală, cu documentarea cu ajutorul mijloacelor tehnice, s-a stabilit că în perioada 14.07.2017 - 13.08.2017, a fost documentată extragerea ilicită a zăcămintelor de nisip de către Talpă Ion și încă o persoană, cu utilizarea tehnicii speciale: excavator

cu n/î NS B 020, autocamion cu n/î NS AM 484, autocamion cu n/î IWE 783 și autocamion de model Gaz 66, fără număr de înmatriculare (f.d.234-235, vol. I); procesul-verbal din 01.11.2017, de consemnare a măsurii speciale de investigație - urmărirea vizuală, cu documentarea cu ajutorul mijloacelor tehnice, prin care s-a stabilit că în perioada 14.08.2017 – 13.09.2017, a fost documentată extragerea ilicită a zăcămintelor de nisip de către Talpă Ion cu utilizarea tehnicii speciale: excavator cu n/î NS B 020, autocamion cu n/î NS AM 484, cu ulterioara transportare în s. Seliște, r-nul Nisporeni (f.d.236-237, vol. I); procesul-verbal din 01.11.2017, de consemnare a măsurii speciale de investigație - documentarea cu ajutorul mijloacelor tehnice, prin care s-a stabilit că în perioada 12.07.2017 - 13.08.2017, a fost documentată extragerea ilicită a zăcămintelor de nisip de către Talpă Ion cu utilizarea tehnicii speciale: excavator cu n/î NS B 020, autocamion cu n/î NS AM 484, pe timp de noapte (f.d.238-239, vol. I); procesul-verbal din 01.11.2017 de consemnare a măsurii speciale de investigație - documentarea cu ajutorul mijloacelor tehnice, prin care s-a stabilit că în perioada 05.06.2017 - 14.07.2017, a fost documentată extragerea ilicită a zăcămintelor de nisip de către Talpă Ion și Talpă Vladimir cu utilizarea tehnicii speciale: excavator cu n/î NS B 020, autocamion cu n/î NS AM 484, autocamion cu n/î IWE 783 (f.d.240-241, vol. I); procesul-verbal din 01.11.2017 de consemnare a măsurii speciale de investigație - documentarea cu ajutorul mijloacelor tehnice, prin care s-a stabilit că, în perioada 14.07.2017 - 13.08.2017, a fost documentată extragerea ilicită a zăcămintelor de nisip de către Talpă Ion și Talpă Vladimir, cu utilizarea tehnicii speciale: excavator cu n/î NS B 020, autocamion cu n/î NS AM 484, autocamion cu n/î IWE 783 și autocamion de model Gaz 66, fără număr de înmatriculare (f.d.242-243, vol. I); procesul-verbal de cercetare la fața locului din 04.08.2017, cu planșă fotografică (f.d.1-10, vol. II); procesul-verbal de cercetare la fața locului din 15.08.2017 (f.d.15, vol. II); raportul nr. 09-22-042 din 18.08.2017, cu privire la rezultatele controlului în limitele s. Milești, r-nul Nisporeni (f.d.16, vol. II); raportul nr.09-21-034 din 18.08.2017, efectuat de Agenția pentru Geologie și Resurse Minerale, cu privire la evaluarea prejudiciului cauzat mediului în rezultatul extragerii nelegitime a substanțelor minerale utile, prin care s-a stabilit că în rezultatul extragerii ilicite de substanțe minerale utile (nisip) din excavația minieră din limitele teritoriala administrative ale s. Milești, r-nul Nisporeni, conform situației la 15.08.2017 este în sumă de 1031272 lei (f.d.17, vol. II); procesul-verbal al percheziției din 28.11.2017, efectuată la domiciliul lui Talpă Vladimir din s. Milești, r-nul Nisporeni (f.d.57-64, vol. II); procesul-verbal al percheziției din 28.11.2017, efectuată la domiciliul lui Talpă Ion din or. Ungheni, str. Burebista 18 (f.d.99-100, vol. II); procesul-verbal de examinare a obiectului din 26.12.2017 (f.d.191, vol. II); procesul-verbal de examinare a obiectului din 26.12.2017 (f.d.192, vol. II); procesul-verbal de examinare a obiectului din 26.12.2017 (f.d.193, vol. III); raportul de expertiză extrajudiciară nr. 067 din 23.02.2018 potrivit căruia nisipul ridicat din cariera s. Milești conține praf cu componente de pulbere de argilă, iar costul 1 m3 de acest nisip variază de 10 până la 15 lei (f.d.44-55, vol. III).

Astfel, instanța de apel cercetând în cumul probele administrate în ședința de judecată prin prisma admisibilității, pertinentei și concludenței, utilității și veridicității raportată la declarațiile părților date în ședința de judecată și probele administrate, a constatat că inculpații Talpă Vladimir și Talpă Ion urmează a fi

achitați de învinuirea în comiterea infracțiunilor prevăzute de art.186 alin.(5) Cod penal – *furtul, adică sustragerea pe ascuns a bunurilor altei persoane, săvârșit de mai multe persoane, în proporții deosebit de mari* și art.228 lit. d) Cod penal – *încălcarea cerințelor de protecție a subsolului, adică încălcarea cerințelor de protecție a zăcămintelor minerale sau a altor resurse ale subsolului, care au provocat urmări grave*, în temeiul art.390 alin.(1) pct. 2) Cod de procedură penală, pe motivul că, faptele nu au fost săvârșite de inculpați.

Cu referire la învinuirea în baza art.228 lit. d) Cod penal, instanța de apel a reținut că din cuprinsul actului de învinuire rezultă că, inculpații Talpă Vladimir și Talpă Ion sunt învinuiți în faptul că, dâșii având scopul extragerii ilicite de nisip, ignorând intenționat cerințele de protecție a zăcămintelor minerale ale subsolului, încălcând prevederile art.18 alin.(1), 22 alin.(5), 24 alin.(1) și (3), 72 alin.(3) din Codul Subsolului, art.36 din Codul Funciar și art.8 alin.(1) pct. 14) din Legea nr.451 din 30.07.2001 privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător, folosind neautorizat subsolul în lipsa documentației de evaluare și aprobare a rezervelor de substanțe minerale utile și a unui contract de atribuire în folosință a sectorului de subsol a perimetrului minier pentru extragerea substanțelor minerale, urmare a sustragerii ilegale de nisip prin excavație de pe terenurile cu nr. cadastrale 60412090016, 60412090017, 60412090018, 60412090019, 60412090020, 60412090021, 60412090022, 60412090023, 60412090024, 60412090025, 60412090026 cu suprafață de aproximativ 4 ha, amplasate în extravilanul s. Milești, r-nul Nisporeni, care aveau destinație agricolă, a cauzat conform raportului de evaluare a Agenției pentru Geologie și Resurse Minerale nr.09-21-034 din 18.08.2017, un prejudiciu total în sumă de 554 272 lei. Reieșind din actul de învinuire rezultă că, partea acuzării, incriminând inculpaților fapta de încălcare a cerințelor de protecție a subsolului care au provocat urmări grave, însă, instanța de apel nu a reținut careva probe pertinente, concludente, utile și veridice, care apreciate din punct de vedere al coroborării lor să demonstreze faptul că, inculpații Talpă Vladimir și Talpă Ion au comis fapta de încălcare a cerințelor de protecție a subsolului care au provocat urmări grave.

Cu referire la declarațiile martorilor Chițanu Fiodor, Leuca Petru, Parfeni Gheorghe, Stamate Ecaterina care au declarat că sunt locuitori ai satului Milești din r-nul Nisporeni și cunosc despre faptul că, Talpă Vladimir și Talpă Ion, cu tehnica proprie, au efectuat excavații de nisip din cariera improvizată de pe teritoriul satului Milești, instanța de apel a aprecia critic aceste declarații, or, prin declarațiile acestor martori nu s-a constatat „dincolo de orice îndoială rezonabilă” faptul că, inculpații Talpă Vladimir și Talpă Ion au realizat latura obiectivă a infracțiunii prevăzute de art.228 lit. d) Cod penal, și anume încălcarea cerințelor de protecție a zăcămintelor minerale sau a altor resurse ale subsolului, care au provocat urmări grave.

Instanța de apel a precizat că analizând raportul nr.09-21-034 din 18.08.2017, efectuat de Agenția pentru Geologie și Resurse Minerale, cu privire la evaluarea prejudiciului cauzat mediului în rezultatul extragerii nelegitime a substanțelor minerale utile, prin care s-a stabilit că în rezultatul extragerii ilicite de substanțe minerale utile (nisip) din excavația minieră din limitele teritoriala administrative ale s. Milești, r-nul Nisporeni, conform situației la 15.08.2017 este în sumă de 1 031 272 lei, menționând că, în cadrul cercetării judecătorești nu a fost stabilită legătura de cauzalitate dintre fapta prejudiciabilă și urmările prejudiciabile în forma incriminată

inculpaților, or, instanța de apel nu a reținut careva probe pertinente, concludente și veridice, care apreciate din punct de vedere al coroborării lor să demonstreze faptul că, anume inculpații Talpă Vladimir și Talpă Ion au comis acțiunile ilicite care au produs prejudiciul conform actului de învinuire.

În susținerea acestei concluzii, instanța de apel a reținut că reieșind din actul de învinuire rezultă că, partea acuzării, incriminând inculpaților fapta de încălcare a cerințelor de protecție a subsolului care au provocat urmări grave, nu a specificat și nu a probat în cadrul ședinței de judecată care sunt urmările grave survenite în urma comiterii faptei prejudiciabile de către inculpați, or, suma prejudiciului incriminat acestora nu poate fi apreciată drept urmare gravă, aceasta fiind posibil de a fi incriminată în situația survenirii unor urmări grave cum este vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății.

Instanța de apel a reținut că, prin sentință, instanța de fond a dispus recalificarea acțiunilor incriminate inculpaților Talpă Vladimir și Talpă Ion din prevederile art.228 lit. d) Cod penal în baza art.119 alin.(1) Cod Contravențional – folosirea neautorizată a subsolului.

Sub acest aspect, instanța de apel a menționat că reieșind din limitele învinuirii înaintate inculpaților Talpă Vladimir și Talpă Ion conform actului de învinuire, nu poate fi reținut ca fiind întemeiată nici soluția pronunțată de către instanța de fond de recalificare a acțiunilor în baza art.119 alin.(1) Cod contravențional – folosirea neautorizată a subsolului, or, după cum a fost reiterat supra, în cadrul cercetării judecătorești, acuzatorul de stat nu a administrat careva probe pertinente, concludente, utile și veridice, care apreciate din punct de vedere al coroborării lor să demonstreze faptul că - inculpații Talpă Vladimir și Talpă Ion ar fi încălcat cerințele de protecție a zăcămintelor minerale sau a altor resurse ale subsolului.

Astfel, instanța de apel a reiterat că, prin declarațiile martorilor audiați în cadrul cercetării judecătorești în prima instanță, și suplimentar în instanța de apel, rezultă că, cariera de nisip din satul Milești, raionul Nisporeni există de aproximativ 60-70 ani și pe parcursul acestor ani oricine din locuitorii satului Milești, raionul Nisporeni, dar și din satele vecine, precum și întreprinderi, care aveau nevoie, efectuau lucrări de extragere a nisipului de acolo. A mai notat că, materialele acumulate la faza urmăririi penale, dintre care raportul nr.09-22-042 din 18.08.2018, raportul nr.09-21-034 din 18.08.2017, procesele-verbale de percheziție din 28.11.2017 nu completează declarațiile martorilor audiați în cadrul cercetării judecătorești, astfel încât, instanța de apel să constate „dincolo de orice îndoială rezonabilă” faptul că, inculpații Talpă Vladimir și Talpă Ion au comis fapta prejudiciabilă de încălcare a cerințelor de protecție a zăcămintelor minerale sau a altor resurse ale subsolului, care au provocat urmări grave.

Cu referire la învinuirea înaintată inculpaților Talpă Vladimir și Talpă Ion în baza art.186 alin.(5) Cod penal, instanța de apel a reținut că la baza învinuirii inculpaților Talpă Vladimir și Talpă Ion este pusă sustragerea pe ascuns a bunurilor altei persoane, cu cauzarea de daune în proporții deosebit de mari, cauzând un prejudiciu material în sumă de 477 000 lei, iar în vederea probării prejudiciului cauzat, partea acuzării a prezentat raportul de evaluare a Agenției pentru Geologie și Resurse Minerale nr.09-21-034 din 18.08.2017, însă prin probele administrate la dosar de către partea acuzării nu s-a constatat că, anume inculpații Talpă Vladimir și Talpă Ion ar fi extras această cantitate de nisip.

Apreciind probele administrate la dosarul penal, instanța de apel a conchis că, mijloacele de probă nu dovedesc faptul că, urmările prejudiciabile sub forma prejudiciului patrimonial indicat în actul de învinuire au fost cauzate anume de către inculpații Talpă Vladimir și Talpă Ion. Potrivit raportului de evaluare a prejudiciului, întocmit de Agenția pentru Geologie și Resurse Minerale din 18.08.2017, se indică faptul că, suprafața sectorului afectat de lucrări miniere recente este de 1,24 ha, dintre care prezența abatajului de nisip s-a constatat pe suprafața de 1 590 m.p., volumul de nisip constatat ca fiind extras este de 4 770 m³, iar prețul estimativ pentru 1 m³ de nisip constituie 100 lei și deci prejudiciul a fost apreciat la 477 000 lei.

În susținerea acestei concluzii, instanța de apel a reținut că, din raportul menționat supra, nu se constată că, volumul total de nisip extras a fost sustras anume de către inculpații Talpă Vladimir și Talpă Ion.

Tot în acest sens, instanța de apel a reținut că, nici unul din martorii audiați în cadrul cercetării judecătorești în prima instanță, și suplimentar în instanța de apel, nu au furnizat careva date sau stări de fapt, în baza cărora să se concluzioneze că, anume inculpații au sustras o cantitate de 4770 m.p. nisip din cariera din satul Milești, raionul Nisporeni în perioada anilor 2011 – august 2017.

Mai mult, nici unul din martorii audiați nu au declarat faptul că, i-au văzut pe inculpații Talpă Vladimir și Talpă Ion împreună la cariera din satul Milești, raionul Nisporeni, nici pe timp de zi și nici pe timp de noapte. Din declarațiile martorilor audiați în cadrul cercetării judecătorești în prima instanță și suplimentar în instanța de apel rezultă că, cariera de nisip din satul Milești, raionul Nisporeni există de aproximativ 60-70 ani și pe parcursul acestor ani oricine din locuitorii satului Milești, raionul Nisporeni, dar și din satele vecine, precum și de la întreprinderi, care aveau nevoie, efectuau lucrări de extragere a nisipului de acolo.

Astfel, instanța de apel a menționat că, martorul Leuca Petru, care a activat în calitate de Primar al satului Milești, raionul Nisporeni a comunicat în prima instanță și în instanța de apel faptul că, în perioada anilor 2013-2015 tehnica ce aparține SA „Drumuri Nisporeni” a transportat nisip din cariera satului Milești, raionul Nisporeni și l-a depozitat pe teritoriul satului Bălănești, raionul Nisporeni ca material antiderapant pentru drumuri pe timp de iarnă. În acest sens, a primit și o dispoziție de la Consiliul raional Nisporeni. Aceleași declarații au fost relatate și de martorul apărării, Pîrțac Grigore, care a activat în calitate de Primar al satului Milești.

Instanța de apel a remarcat și faptul că, tehnica și mecanismele ce se aflau în cariera satului Milești, raionul Nisporeni, fotografiată de către inculpatul Talpă Vladimir. Conform adevărîței Agenției Servicii Publice TC 0039702 din 04.04.2018, unitățile de transport aparțin SA „Drumuri Nisporeni”.

În ceea ce privește interceptările și înregistrările convorbirilor telefonice (procesele-verbale din 18.08.2021, procesele-verbale din 10.10.2017, procesele-verbale din 01.11.2017, procesele-verbale din 28.12.2017), instanța de apel a apreciat critic aceste mijloace de probă, deoarece acestea nu confirmă vinovăția inculpaților în comiterea faptelor prejudiciabile incriminate, ca urmare a faptului că, interceptarea și înregistrarea convorbirilor telefonice a avut loc în perioada 22.06.2017 – 21.07.2017, 22.08.2017 – 21.09.2017, 21.10.2017 – 20.11.2017, 09.09.2017 – 09.10.2017, pe când învinuirea a fost înaintată inculpaților în perioada anilor 2011 – august 2017, respectiv, probele invocate de partea acuzării se referă la o perioadă ulterioară de timp, decât cea indicată în actul de învinuire.

Astfel, instanța de apel a reținut că, în ședința de judecată partea acuzării nu a demonstrat și nu a probat faptul că, volumul de nisip extras în cantitate de 4 770 m³ ar fi fost extras de către inculpații Talpă Vladimir și Talpă Ion.

Cu referire la argumentele de apel invocate de reprezentantul părții vătămate Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului și anume că, intenția extragerii nisipului de către inculpați se confirmă prin interceptarea și înregistrarea convorbirilor telefonice al inculpaților, precum și prin declarațiile martorilor audiați în cadrul ședinței de judecată, instanța de apel a apreciat critic, deoarece din convorbirile telefonice sau supravegherea video, înregistrate de către organul de urmărire penală nu demonstrează intenția inculpaților de a livra cuiva nisip din cariera vizată în cantitățile incriminate conform acului de acuzație. Mai mult, prin declarațiile martorilor acuzării și martorilor apărării nu se confirmă faptul că, inculpații intenționau să livreze nisip, or, martorii audiați au comunicat că, inculpații le declarau că nu se ocupă cu așa ceva.

Totodată, instanța de apel a menționat că, învinuirea înaintată inculpaților Talpă Ion și Talpă Vladimir de către partea acuzării se bazează pe Raportul de evaluare a Agenției pentru Geologie și Resurse Minerale din 18.08.2017, din care rezultă că, cantitatea de zăcăminte naturale extrase constituie 4 770 m³, la prețul de 1 m³ de 100 lei, cu aplicarea unor coeficienți și cu calcularea bonității solului fertil.

La acest capitol, instanța de apel a reținut ca pertinente argumente părții apărării care a evidențiat faptul că este neclar costul de 1 m³ de 100 lei.

Totodată, quantumul prejudiciului rezultă din calculul costului nisipului ca o substanță minerală utilă și anume ca nisip și prundiș pentru construcții, indicat în pct. 5.3. în tabelul „Categoriile de substanțe minerale utile” din Instrucția nr.385 din 08.08.2004 „privind evaluarea prejudiciului cauzat mediului în rezultatul nerespectării legislației privind subsolul”, în baza căreia s-a făcut acest calcul.

Însă, potrivit răspunsului Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului nr.18-07/802 din 26.02.2019 la interpelarea părții apărării din 11.02.2019 rezultă că, în perimetrul și limitele hotarelor satului Milești, raionul Nisporeni nu sunt zăcăminte de nisip ca substanțe minerale utile.

Prin urmare, în cariera din satul Milești, raionul Nisporeni nu se regăsește nisip indicat în punctul 5.3. din tabela Instrucțiunii nr. 385 din 08.08.2004. În această Instrucțiune, în punctul 5. se explică clar că, materialele inițiale de constatare sunt actul de control, proces-verbal, probe de laborator, etc. însă, la faza urmăririi penale lipseau careva probe de laborator.

În acest sens, partea apărării a prezentat instanței de judecată – raportul de expertiză extrajudiciară nr.067 din 23.02.2018, efectuat în baza analizelor de laborator a Institutului de Cercetări Științifice în Construcții „Încerc” ÎS, potrivit căruia, nisipul ridicat din cariera din satul Milești, raionul Nisporeni nu este bun pentru construcții, conține praf cu componente de pulbere de argilă, iar costul 1 m³ de acest nisip variază de la 10 până la 15 lei. (f.d.72-88, vol. III, f.d.16-56, vol. IV)

În astfel de împrejurări, instanța de apel a constatat că, proba apărării prezentată în apărarea inculpaților este de natură să trezească dubii rezonabile cu privire la mărimea prejudiciului cauzat și imputat inculpaților.

Așadar, instanța de apel a menționat că, la caz, urmează a fi pronunțată o sentință de achitare în privința inculpaților Talpă Ion și Talpă Vladimir învinuiți în comiterea infracțiunilor prevăzute de art.art.186 alin.(5), 228 lit. d) Cod penal, pe

motiv că, faptele nu au fost săvârșite de inculpați.

În continuare, instanța de apel a reiterat că, de către Ministerul Agriculturii Dezvoltării Regionale și Mediului, recunoscută, prin încheierea protocolară din 23 mai 2018, în calitate de parte vătămată și parte civilă în prezentul proces, a fost înaintată acțiune civilă privind încasarea, în mod solidar, de la Talpă Vladimir și Talpă Ion, a prejudiciului material în mărime de 1 031 272 lei, astfel, în corespundere cu prevederile art.art.219 alin.(1) – (4), 220 alin.(1), (2), 225 alin.(1), (3) Cod de procedură penală, ținând cont de prevederile art.art.1398 alin.(1), 2036 alin.(1), (2) și 2037 alin.(1) Cod civil, instanța de apel a remarcat că în privința inculpaților Talpă Vladimir și Talpă Ion a fost pronunțată o sentință de achitare în temeiul art.390 alin. (1) pct. 2) Cod de procedură penală și respectiv, nu s-a constatat legătura cauzală între faptele comise de inculpați și prejudiciul invocat, motiv din care instanța a respins acțiunea înaintată ca fiind nefondată.

De asemenea, instanța de apel a reținut că, prin încheierea Judecătorei Ungheni din 06.12.2017 s-a aplicat sechestrul asupra bunurilor ce aparțin inculpatului Talpă Vladimir Trifan, IDNP - 0982208249004, cu cota parte 1.0 și anume a terenurilor cu numerele cadastrale 6041106.071; 6041112.092; 6041112.112; 6041112.127; 6041206.090; 6041209.024; 6041209.028; 6041209.031; 6041209.032; 6041305.136, a contractiei din s. Milești, r-nul Nisporeni, cu codul cadastral 6041305.136.01, cu cota parte 1.0, precum și a mijloacelor de transport Autocamion de model „Kamaz 55102” a/f 1990, nr/î NS AM 414; Autoturism de model „Dacia Logan” a/f 2007, nr/î AVR 245; Excavator de model „ĂO 2621”, a/f 1987, nr/î NS B 020; Tractor pe pneuri de model „MTZ 82 1”, a/f 2004, nr/î NS A 374; Remorcă de model „2PTS 6”, a/f 1984, nr/î NS RT 338 și asupra bunurilor ce aparțin lui Talpă Ion, IDNP 20050240094448, cu cota parte 1.0 și anume a terenului cu numărul cadastral nr.9201111.406 cu cota parte 1.0, situat în or. Ungheni, str. Burebista 18, precum și a mijloacelor de transport, autoturism de model „BMW 525D”, a/f 2002, cu nr/î NS AO 177 și un autocamion de model „Ford Transit”, a/f 2003, cu nr/î ICY 988, or, reieșind din situația speței, și anume că, în privința inculpaților Talpă Vladimir și Talpă Ion a fost pronunțată o sentință de achitare în temeiul art.390 alin.(1) pct. 2) Cod de procedură penală, instanța de apel a dispus ridicarea sechestrului aplicat asupra bunurilor imobile și mobile ce aparțin inculpaților Talpă Ion și Talpă Vladimir.

5. Procurorul declară recurs împotriva deciziei instanței de apel, în temeiul art.427 alin.(1) pct. 6) Cod de procedură penală, solicită casarea acesteia, cu dispunerea rejudecării cauzei de către instanța de apel.

În argumentarea recursului se argumentează că, instanța de apel nu a răspuns motivat la fiecare argument invocat în cererile de apel, or, atât acuzarea, precum și partea vătămată au criticat apeluri modalitatea în care prima instanță a apreciat probele administrate, însă instanța de apel nu s-a expus asupra acestor aspecte.

În continuare, recurentul afirmă că, la baza deciziei de achitare, instanța de apel a pus doar declarațiile de autoapărare ale inculpaților, interpretând greșit probele pe care le-a prezentat acuzarea în sprijinul învinuirii lui Talpă Ion și Talpă Vladimir pe art.art.186 alin.(5), 228 lit. d) Cod penal.

În aceeași ordine de idei, poate fi reținute ca obiective și puse la baza unei decizii echitabile probele prezentate de către partea apărării și anume - raportul de expertiză extrajudiciară nr.067 din 23 februarie 2018, întocmit de către Institutul de

Cercetări Științifice în Construcții „INICERCOM” și răspunsul Ministerului Agriculturii Dezvoltării Regionale și mediului nr.18-07/802 din 26 februarie 2019, or, în condițiile în care din conținutul răspunsului Ministerului Agriculturii Dezvoltării Regionale și mediului nr.18-07/802 din 26 februarie 2019, instanța de apel a înțeles că în perimetrul și limitele hotarelor satului Milești raionul Nisporeni nu există substanțe minerale utile - zăcăminte de nisip și instanța de apel urma să constate lipsa cel puțin a faptului infracțiunii prevăzute de art.228 lit. d) Cod penal.

Mai mult, instanța de apel nu și-a motivat aprecierea critică a probelor acuzării și s-a limitat la o expunere succintă și pur teoretică a semnelor subiective și obiective ale componentelor de infracțiune prevăzute de art.art.186 alin.(5), 228 lit. d) Cod penal, fără a examina corespunderea între semne și acțiunile inculpatului.

A elucidat conținutul probelor acuzării și a punctat că, instanța de apel nu a efectuat o analiză amplă a acestora, ce ar fi conformă cu regulile de apreciere a probelor, prevăzute de art.101 Cod de procedură penală. De asemenea, susține că instanța de apel urma să aprecieze critic declarațiile inculpaților, or acestea nu coroborează cu probe din dosar prezentate de acuzare în sprijinul învinuirii.

Omisiunea de a se expune motivat asupra argumentului invocat în cererea de apel cu privire la modalitatea de apreciere a probelor, echivalează cu nerezolvarea fondului apelului.

5.1. Reprezentantul părții vătămate și civile a Ministerului Mediului, Gîtlan Victor, în temeiul art.427 alin.(1) pct. 12) Cod de procedură penală, contestă decizia instanței de apel cu recurs ordinar, solicită casarea acesteia, cu dispunerea rejudecării cauzei de către instanța de apel, invocând argumente similare cu cele indicate în apel (pct.3.1. din prezenta decizie), invocând suplimentar că instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel, hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, faptei i s-a dat o încadrare juridică greșită.

6. Avocatul Harmaniuc Valeriu în numele inculpaților a prezentat referință pe marginea recursurilor ordinare declarate, pledând pentru inadmisibilitatea acestora și menținerea deciziei instanței de apel.

7. Judecând recursurile ordinare declarate în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal lărgit concluzionează că acestea urmează a fi admise din considerentele ce succed.

Potrivit art.427 alin.(1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel doar în cazurile stipulate în acest articol.

Conform art.435 alin.(1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, instanța de recurs, judecând recursul, admite recursul, casează hotărârea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

De asemenea, instanța de recurs verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârile atacate și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

După cum rezultă din conținutul cererilor de recurs declarate în speță, se atestă că procurorul invocă în calitate de temei pentru declararea recursului prevederile art. 427 alin.(1) pct. 6) Cod de procedură penală, iar reprezentantul părții vătămate invocă prevederile art.427 alin.(1) pct. 12) Cod de procedură penală, potrivit cărora, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept

comise de instanțele de fond și apel atunci când 6) instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel sau hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția ori motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii; 12) faptei săvârșite i s-a dat o încadrare juridică greșită, însă reieșind din esența argumentelor invocate de către reprezentantul părții vătămate, se atestă că acestea de asemenea se referă la temeiul de casare prevăzut la pct. 6) alin.(1) a art.427 Cod de procedură penală, din care motiv Colegiul penal lărgit se va expune în privința acestui temei de casare.

Din esența argumentelor formulate de către titularii cererilor de recurs, Colegiul penal atestă că recurenții invocă dezacordul cu soluția de achitare pronunțată de către instanța de apel în privința inculpaților.

Recapitulând esența cauzei penale deduse judecății, instanța de recurs reține că potrivit sentinței, a fost încetat procesul penal intentat în privința lui Talpă Vladimir și Talpă Ion, în baza art.228 lit. d) Cod penal, în temeiul art.332 alin.(2) Cod de procedură penală, din motivul că fapta constituie contravenție.

Talpă Vladimir și Talpă Ion au fost recunoscuți vinovați de comiterea contravenției prevăzute de art.119 alin.(1) Cod Contravențional, fiind încetat procesul contravențional în privința acestora, din motivul expirării termenului de tragere la răspundere contravențională prevăzut de art.30 alin.(2) Cod contravențional.

A fost încetat procesul penal intentat în privința lui Talpă Vladimir și Talpă Ion, în baza art.241 alin.(2) lit. b), f) Cod penal, în temeiul art.332 alin.(2) Cod de procedură penală, din motivul că fapta constituie contravenție.

Talpă Vladimir și Talpă Ion au fost recunoscuți vinovați de comiterea contravenției prevăzute de art.263 alin.(4) Cod Contravențional, fiind încetat procesul contravențional în privința acestora, din motivul expirării termenului de tragere la răspundere contravențională prevăzut de art.30 alin.(2) Cod contravențional.

Talpă Vladimir și Talpă Ion au fost achitați de sub învinuirea de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.186 alin.(5) Cod penal, în temeiul art.390 alin.(1) pct. 3) Cod de procedură penală, deoarece fapta nu întrunește elementele infracțiunii.

Fiind investită cu judecarea apelurilor declarate de către partea acuzării și partea vătămată, instanța de apel a casat total sentința, inclusiv din oficiu în baza art.409 alin.(2) Cod de procedură penală, și a pronunțat o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Talpă Vladimir și Talpă Ion au fost achitați de sub învinuirea înaintată în baza art.186 alin.(5), 228 lit. d) Cod penal, în temeiul art.390 alin.(1) pct. 2) Cod de procedură penală, pe motivul că faptele nu au fost săvârșite de inculpați.

Analizând textul deciziei contestate prin prisma argumentelor invocate în recursuri și temeiurilor de casare, Colegiul penal constată că, criticile aduse de către titularii cererilor de recurs și-au găsit confirmare în speța dedusă judecății.

În acest context, instanța de recurs menționează că conform art.414 Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate pe baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din dosar și oricăror probe noi prezentate instanței de apel sau cercetează suplimentar probele administrate de prima instanță. Instanța de apel poate da o nouă apreciere probelor din dosar. Instanța de apel, este obligată să se pronunțe asupra tuturor

motivelor invocate în apel.

Chestiunile de fapt asupra cărora s-a pronunțat sau trebuia să se pronunțe prima instanță și care prin apel se transmit instanței de apel sunt: dacă fapta reținută ori numai imputată s-a săvârșit ori nu, dacă fapta a fost săvârșită de inculpat și în ce împrejurări s-a comis, dacă probele corect au fost apreciate prin prisma cumulului de probe anexate și administrate la dosar în conformitate cu art.101 Cod de procedură penală.

La chestiunile de drept se referă cele ce țin de următoarele: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just, dacă normele de drept procesual, penal sau administrativ au fost corect aplicate, hotărârea adoptată urmând să conțină răspuns la toate motivele invocate.

Analizând motivele aduse de către recurenți în cererile de recurs ordinar, Colegiul penal lărgit subliniază, că în cazul în care instanța de apel nu a fost de acord cu soluția primei instanțe, precum și cu probele prezentate de către procuror, atunci aceasta urma să dezvăluie soluția adoptată și să își expună punctul său de vedere asupra fiecărei probe aduse în sprijinul învinuirii, fapt ce pe caz nu a avut loc, fiind înfăptuită o apreciere formală de ordin general a circumstanțelor cauzei penale, lăsând fără justă apreciere probatoriul administrat pe cauză.

Potrivit rigorilor impuse de prevederile art.art.414, 417 Cod de procedură penală, în partea descriptivă a deciziei instanța de apel urma să desfășoare analiza probelor pe care s-a bazat la adoptarea deciziei, cu indicarea motivelor care au stat la baza pronunțării unei asemenea soluții și din care considerente acestora urma să se facă o reapreciere, urmând a fi admise ori respinse ca probe.

Colegiul penal lărgit, reținând prevederile art.art.100 alin.(4), 101 alin.(1) - (4) Cod de procedură penală, reține că, verificarea probelor este o activitate a instanței privind constatarea veridicității probei sub aspectul corespunderii datelor de fapt pe care le conține proba cu realitatea obiectivă.

Verificarea constă în analiza probelor administrate, coroborarea lor cu alte probe, verificarea sursei de proveniență a probelor.

Verificarea probelor poate avea loc doar prin aplicarea procedeele probatorii prevăzute de cod și se efectuează la toate fazele procesului penal.

Sunt supuse verificării atât datele de fapt, cât și mijloacele de probă din care au fost obținute. Probele se verifică atât prin efectuarea acțiunilor procesuale prevăzute de Codul de procedură penală, cât și printr-o analiză logică a conținutului probei, a coroborării lor. Într-o hotărâre este necesar nu numai de a enumera probele, dar și de a expune esența acestor și legătura lor cu conținutul altor probe care în ansamblu confirmă sau infirmă o circumstanță pe cauză, de a argumenta de ce unele probe sunt admise, iar altele respinse.

Contrar celor enunțate, Colegiul penal lărgit atestă că, deși instanța de apel a criticat soluția primei instanțe, precum și probele acumulate de către organul de urmărire penală în susținerea învinuirii, la rândul său - a omis să descrie în decizia emisă conținutul probelor administrate la dosar, să facă o analiză a fiecărei probe separat, iar apoi să le aprecieze în cumul prin coroborare.

Instanța de recurs constată că, deși instanța de apel a ajuns la concluzia achitării inculpaților de sub învinuirea adusă în baza art.art.186 alin.(5), 228 lit. d) Cod penal, în motivarea acestei soluții, instanța s-a limitat doar la descrierea unor

probe administrate la cauza penală, fără a le supune aprecierii cu o argumentare detaliată și a le acorda un suport motivat, concluzionând într-o manieră superficială că acestea nu dovedesc faptul că, anume inculpații Talpă Vladimir și Talpă Ion au comis acțiunile ilicite care au produs prejudiciul conform actului de învinuire.

Astfel, Colegiul penal constată că, la baza deciziei de achitare a stat doar declarațiile inculpaților Talpă Vladimir și Talpă Ion, din care rezultă că din declarațiile date de către inculpați, instanța de apel a extras doar unele pasaje, care i-au permis să facă o concluzie generală cu referire la nevinovăția acestora, prin ce a ignorat declarațiile martorilor Vîrlan Rdu, Stici Simion, Doroftei Eugeniu, Chițanu Fiodor, Leuca Petru, Parfeni Gheorghe și Stamate Ecaterina, date în cadrul urmăririi penale din care rezultă că sunt locuitori ai satului Milești din r-nul Nisporeni și cunosc despre faptul că, Talpă Vladimir și Talpă Ion, cu tehnica proprie, au efectuat excavații de nisip din cariera improvizată de pe teritoriul satului Milești, precum și materialele acumulate la faza urmăririi penale, dintre care raportul nr.09-22-042 din 18.08.2018 și raportul nr.09-21-034 din 18.08.2017.

De asemenea, Colegiul penal lărgit menționează că, instanța de apel nu a pătruns în esența argumentelor invocate în apelul acuzării și părții vătămate, nu le-a supus verificării prin prisma probatoriului administrat la dosar și nu a răspuns în mod corespunzător la toate motivele invocate în cererile de apel.

Fată de aspectele anterior prezentate, Colegiul penal lărgit statuează că instanța de apel a motivat insuficient hotărârea adoptată și a dat o apreciere greșită probelor administrate pe caz, or aprecierea probelor este unul din cele mai importante momente ale procesului penal, deoarece întregul volum de muncă depusă de către organele de urmărire penală, de instanțele judecătorești, cât și de părțile din proces, se finalizează prin soluția ce va fi dată în urma acestei activități.

Legea stabilește că probele admisibile sunt apreciate după pertinența, concludența și utilitatea acestora. Fiecare probă trebuie apreciată și după veridicitatea acesteia, care poate fi caracterizată ca o corespundere a datelor de fapt cu realitatea care se probează. Toate probele în ansamblu sunt apreciate din punct de vedere al coroborării lor, cu respectarea art.101 Cod de procedură penală.

În concluzie, Colegiul penal lărgit constată că, în speța discutată și-au găsit confirmare temeiurile invocate de recurenți și prevăzute în art.427 alin.(1) pct. 6) Cod de procedură penală, ceea ce duce la casarea deciziei cu dispunerea rejudecării cauzei în instanța de apel, în alt complet de judecată, în cadrul căreia urmează a fi apreciate toate probele în cumul, la justa lor valoare pentru adoptarea unei soluții corecte, deoarece aceste erori nu pot fi corectate de instanța de recurs.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să se conducă de prevederile art.436 Cod de procedură penală, care prevăd procedura de rejudecare și limitele acesteia, să înlăture erorile menționate, să țină seama de împrejurările expuse, care au servit temei de casare a soluției adoptate și, cu respectarea prevederilor art.414 Cod de procedură penală, să verifice legalitatea și temeinicia sentinței atacate, să dea o apreciere obiectivă probelor administrate în cauză, având în vedere prevederile art.art.93, 95, 101 Cod de procedură penală, să cerceteze amănunțit aspectele învinuirii înaintate, să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în recurs, iar în dependență de datele obținute, să pronunțe o hotărâre legală, întemeiată și motivată, care să corespundă prevederilor art.417 Cod de procedură penală.

8. În conformitate cu art.art.434, 435 alin.(1) pct.2) lit. c) Cod de procedură

penală, Colegiul penal lărgit

d e c i d e :

Admite recursurile ordinare declarate de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Popov Oleg și de către reprezentantul părții vătămate și civile a Ministerului Mediului, Gîtlan Victor, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 11 februarie 2022, în cauza penală în privința lui *Talpă Vladimir xxxx și Talpă Ion xxxx*, și dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, într-un alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată.

Decizia motivată pronunțată la 23 martie 2023.

Președinte

Timofti Vladimir

Judecători

Țurcan Anatolie

Plămădeală Ghenadie

Guzun Ion

Catan Liliana